

Обидва механізми є полярними і мають характерні риси. Зокрема, адаптація є креативною, якщо вона не наслідують стійкій схемі або формулі, спирається на внутрішній еґоїстичний вектор, має високий рівень свободи тощо. Адаптація відбувається на засадах соціального пристосування у випадку значного втручання зовнішнього, наявності різної ступеню примусу і пресингу й низького рівня свободи, слідування загальноприйнятим устоям та вимогам і т.д. Незважаючи на різність, компромісне співіснування обох підходів є можливим, полягає в своєрідному синтезі власної моделі взаємодії з контактним середовищем, і дозволяє вивільнити скриті ресурси.

Раціональне використання зазначених механізмів менеджментом підприємств дозволить підвищити ефективність прийняття управлінських рішень, що вочевидь підвищить ефективність діяльності всього підприємства.

Список використаних джерел:

1. Серьогін С. М. Поняття професійної та соціально-психологічної адаптації державних службовців / С.М. Серьогін // Актуальні проблеми державного управління: Збірник наукових праць – Д.: ДРІДУ НАДУ. 2004. – Випуск 3 (17). – С. 167 – 172.
2. Певис Е. Организационное консультирование / Е. Певис. – Санкт-Петербург: Издательство Пирожкова, 2002. – 302 с.
3. Сильнова О.В. Управление изменениями в организации / О.В. Сильнова // Гештальт-терапия и консультирование. - М., 2001. - № 2. - С. 27 – 47.
4. Wemerfelt B. A resource-based View of the firm // Strategic management journal. – 1995. - № 16. – P.171 – 174.
5. Рашитова Н. Удосконалення організаційної культури персоналу під час адаптаційного процесу / Н. Рашитова // Держава та регіони (Серія: Державне управління). – 2006. – № 2. – С. 202 – 205.

УДК 338.512

Ткаченко А.М., д.е.н., професор

Запорізька державна інженерна академія

**УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА
ЯК ОДИН ІЗ НАПРЯМІВ ПІДВИЩЕННЯ ЙОГО ЕФЕКТИВНОСТІ**

У статті досліджено види витрат промислового підприємства, сутність собівартості продукції, необхідність управління витратами.

Ключові слова: витрати, витрати на виробництво, собівартість, управління витратами.

А. Tkatchenko

**MANAGEMENT OF INDUSTRIAL ENTERPRISE AS ONE OF DIRECTIONS
OF INCREASE OF HIS EFFICIENCY CHARGES**

The types of expenditure of industrial enterprise, the essence of production cost and the need of managing expenditure are examined in this article.

Keywords: expenses, expenses on production, prime cost, management of expenses.

Ткаченко А.М.

**УПРАВЛЕНИЕ РАСХОДАМИ ПРОМЫШЛЕННОГО ПРЕДПРИЯТИЯ КАК
ОДНО ИЗ НАПРАВЛЕНИЙ ПОВЫШЕНИЯ ЕГО ЭФФЕКТИВНОСТИ**

В статье исследовано виды расходов промышленного предприятия, сущность себестоимости продукции, необходимость управления расходами.

Ключевые слова: расходы, расходы на производство, себестоимость, управление расходами.

З розвитком конкуренції на ринку та зниженням норми прибутку перспективи розвитку підприємства значною мірою залежать від поведінки витрат та управління ними. Вміння планомірно і раціонально керувати витратами в періоди погіршення кон'юнктури ринку підвищує шанси на виживання. Також за сприятливих економічних умов важливою стає задача оптимального розподілу ресурсів між поточною та інвестиційною діяльністю. Це можливо зробити, якщо на підприємстві діє продумана система управління витратами.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. У сучасних умовах господарювання основним власним джерелом фінансових ресурсів підприємств є прибуток. Максимізація прибутку і підвищення ефективності виробництва є головною метою підприємства в ринкових умовах, умовах самоокупності та самофінансування підприємств. Однак досягнення високих результатів діяльності підприємства неможливо без ефективного управління витратами.

Управління витратами на сьогоднішній день – це процес цілеспрямованого формування витрат за їх видами, місцями та носіями та постійного контролю рівня витрачання ресурсів і стимулювання економії. Встановлено, що від рівня операційних витрат істотно залежать ефективність функціонування підприємства та його конкурентоспроможність. Тому управління витратами є важливою функцією економічного механізму кожного підприємства [5, с. 22].

Аналіз останніх наукових досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Питання, пов'язані з управлінням витратами підприємства, знайшли відображення в роботах таких відомих вчених-економістів, як К. Друрі, Т.П. Карпова, М.Т. Данілочкіна, С.А. Котлярова, В. Палій, Вандер Віла Р., Хан Д. Проте на практиці не всі підприємства усвідомлюють необхідність цього виду управління. Тому є потреба у розкритті та доведенні значимості витрат та управління ними для досягнення підприємством ефективних результатів діяльності.

Цілі статті – обґрунтування необхідності управління витратами підприємства для підвищення ефективності.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Сьогодні існує багато чинників, які перешкоджають ефективним процесам господарювання, а також гальмують реформування економіки. В першу чергу це стосується проблем недостатньо ефективного використання ресурсів промисловими підприємствами. Оскільки в умовах ринкової економіки головною метою підприємства є досягнення максимального прибутку, важко переоцінити роль аналізу витрат та управління ними. Сучасні умови господарювання та зростання ролі нових технологій у світі висувають нові вимоги до системи управління витратами як з боку держави, так і з боку власників підприємств. Зарубіжний досвід доводить, що в більшості випадків розмір витрат визначається як найважливіший критерій у виборі варіантів розвитку підприємств [6, с. 2].

Згідно із Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 16 "Витрати", витратами звітного періоду признаються або зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що приводить до зменшення власного капіталу підприємства, при умові, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені.

Термін «витрати» визначається як показник кількості ресурсів у грошовому виразі, які використовуються для досягнення певної мети, вживається в багатьох різних випадках. Витрати поділяються на дві основні категорії:

1. Виробничі витрати, пов'язані з виробничою діяльністю підприємства.
2. Невиробничі витрати (експлуатаційні) або загальнофірмові витрати.

Для досягнення своєї основної мети - максимізації прибутку - підприємство має понести певну суму витрат. Ці витрати спрямовуються на формування та використання всіх видів ресурсів.

Витрати підприємства є комплексним показником, в якому при плануванні повинна бути відображена велика кількість факторів, що впливають на його рівень. Усі фактори діляться на зовнішні та внутрішні. До основних зовнішніх факторів відноситься зміна:

- цін на ресурси, які підприємство одержує від постачальників;
- розмірів мінімальної заробітної плати та обов'язкових платежів.

Основними внутрішніми факторами є зміна:

- продуктивності праці;
- трудомісткості та матеріаломісткості продукції [3, с. 109].

Залежно від ролі, яку витрати відіграють у процесі відтворення, їх поділяють на три групи:

1. Витрати, пов'язані з основною діяльністю підприємства. Це витрати на виробництво або реалізацію продукції, так звані поточні витрати, які відшкодовуються за рахунок виручки від реалізації продукції (послуг).

2. Витрати, пов'язані з інвестиційною діяльністю, тобто на розширення та оновлення виробництва. Одноразові витрати на просте та розширене відтворення основних фондів, приріст оборотних коштів та формування додаткової робочої сили для нового виробництва. Джерелами фінансування цих витрат є амортизаційні відрахування, прибуток, емісія цінних паперів, кредити тощо.

3. Витрати на соціальний розвиток колективу (соціально-культурні, оздоровчі, житлово-побутові та інші потреби). Ці витрати не пов'язані з процесом виробництва, а тому джерелом їх фінансування є прибуток.

Показником, який характеризує діяльність промислового підприємства є собівартість продукції - це основний якісний показник роботи підприємства. Її рівень відбиває досягнення та недоліки роботи як підприємства в цілому, так і кожного структурного підрозділу. Систематичне зниження собівартості продукції має важливе народногосподарське значення, бо дає змогу за стабільних ринкових цін збільшувати прибуток на кожен гривню витрат, підвищує конкурентоспроможність продукції [2, с.460].

Собівартість характеризує ефективність усього процесу виробництва на підприємстві, оскільки в ній відображаються рівень організації виробничого процесу, технічний рівень, продуктивність праці та ін. Чим краще працює підприємство, ефективніше використовує виробничі ресурси, тим нижча собівартість продукції (робіт, послуг).

У собівартість продукції включають усі витрати підприємства на виробництво. Собівартість реалізованої продукції дорівнює собівартості товарної продукції плюс виробнича собівартість продукції, реалізованої із залишків минулого періоду [2, с.461].

Собівартість повинна включати до свого складу витрати необхідної праці, тобто витрати, що забезпечують процес відтворення всіх факторів виробництва (предметів і засобів праці, робочої сили і природних ресурсів), і не включати витрати додаткової праці, що відшкодовуються за рахунок прибутку. Склад витрат, які входять до собівартості, не є незмінним, він може з тих чи інших практичних міркувань змінюватись. Та за всіх умов собівартість має найповніше відображати витрати на виробництво продукції (робіт, послуг).

Управління витратами підприємств в сучасних економічних умовах є невід'ємною частиною загального стратегічного управління підприємством, що спрямоване на підвищення ефективності діяльності. Але системи обліку витрат, що склалися на більшості вітчизняних промислових підприємств не відповідають потребам стратегічного управління

і потребують серйозного реінжинірингу, а подекуди - створення з "нульової точки"[5, с. 22].

Основним завданням управління витратами є пошук шляхів найбільш ефективного використання наявних обмежених ресурсів за допомогою планування, обліку і контролю витрат внутрішньовиробничої діяльності. Важливою передумовою цього є розуміння різноманітної природи факторів, які впливають на величину прибутку.

Для ефективного управління прибутком слід починати з управління витратами. Управління витратами - це:

- усвідомлення того, де, коли і в яких обсягах витрачаються ресурси підприємства;
- прогноз того, де, для чого і в яких обсягах необхідно залучати додаткові фінансові ресурси;

- вміння забезпечити максимально високий рівень віддачі від використання ресурсів.

Система управління витратами підприємства розробляється відповідно до національних стандартів бухгалтерського обліку та галузевих методичних рекомендацій з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг).

Корегуючий вплив на процес формування витрат передбачає три основні цілі, що мають постійно знаходитись в полі зору особи, яка відповідає за управління витратами, а саме:

- підтримку відповідності між фактичними витратами ресурсів та їх нормативно-плановими витратами;

- досягнення економії за рахунок зниження витрат ресурсів порівняно з нормативними витратами без зниження корисного ефекту витрат;

- приведення обсягу і графіка витрачання ресурсів у відповідності зі зміною виробничих і фінансових можливостей підприємства.

Однак, вітчизняні підприємства для прийняття рішень про майбутнє організації або зовсім не застосовують прогнози, або застосовують їх незначною мірою, тому і терплять крах під впливом будь-якої, навіть незначної загрози. Оскільки за сучасних умов господарювання мінімізація витрат є не завжди доступним й доцільним варіантом їх зниження, тому ставиться акцент на оптимізації витрат [5, с. 146].

Оптимізація витрат підприємства має спрямовуватись на вирішення питань:

- оцінки обґрунтованості абсолютної величини витрат;
- її відповідності плановим величинам;
- оцінки факторів формування величини та структури витрат;
- своєчасне виявлення резервів зменшення витрат;
- виявлення та обґрунтування механізмів мобілізації таких резервів.

Вирішення завдань щодо оптимізації та контролю процесу формування витрат повинні забезпечити керівники функціональних підрозділів, в основу стимулювання ефективності управління якими варто покласти особисту відповідальність менеджера за результати розроблення та виконання і дотримання окресленого курсу стратегії зниження витрат [5, с. 147].

Ефективне управління витратами має свої переваги:

- 1) виробництво конкурентоздатної продукції за рахунок більш низьких витрат і, відповідно, цін;

- 2) наявність якісної і реальної інформації про собівартість окремих видів продукції та їх позиції на ринку порівняно з продуктами інших виробників;

- 3) можливість застосування гнучкого ціноутворення;

- 4) надання об'єктивних даних для складання бюджету підприємства;

- 5) можливість оцінки діяльності кожного підрозділу підприємства з фінансової точки зору;

- 6) прийняття обґрунтованих і ефективних управлінських рішень.

Висновки. Отже, управління витратами – це вміння економити ресурси і максимізувати віддачу від них.

Удосконалення системи управління витратами націлене на постійний пошук і виявлення резервів економії ресурсів, нормування їх витрат, планування, облік та аналіз витрат за їх видами, стимулювання ресурсозбереження і зниження витрат з метою підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства. Тому подальший розвиток ринкових відносин робить неможливим та неперспективним існування підприємства на ринку без акцентування на пряму стратегії на тотальному управлінні витратами.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати". 2. Економічний аналіз: Навч. посібник / М. А. Болдох, В. З. Бурчевський, М. І. Горбаток та ін.; За ред. акад. НАНУ, проф. М. Г. Чумаченка. — Вид. 2-ге, перероб. і доп. — К.: КНЕУ, 2003. — 556 с. 3. Тарасюк Г.М., Шваб Л.І. Планування діяльності підприємства: Навчальний посібник. - Київ: "Каравела", 2003. - 432 с. //buklib.net 4. Меренкова Л.О. Классификация факторов, влияющих на затраты предприятия/ Научно-технический сборник "Коммунальное хозяйство городов". - 2006. - №68. - стр. 141- 145.//eprints.kname.edu.ua/3611/1/141-145_MERENKOVA_L.O..pdf// 5. Фроленко Р.В. Інтегрована система стратегічного управління витратами промислових підприємств / Інноваційна економіка. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. - 2010. - № 15 (1). - с. 22 - 26. //www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/inek/2010_1/22_26.pdf// 6. Ященко О.І., Майданська О.М. Стратегічний підхід в управлінні витратами підприємства / Науковий вісник. - 2008. - № 18.2. - с. 145-149. //www.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/nvntu/18_2/18_2_Jaszczenko_145.pdf

УДК 332

Хвищун Н.В., к.е.н., доцент

Козубовська Л.С.

Луцький національний технічний університет

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМ

У статті проведено теоретичне дослідження сутності понять «логістика» та «логістична система». Подано авторське бачення сутнісної характеристики логістичної системи підприємства та розглянуто основні методичні підходи до оцінки ефективності логістичних систем.

Ключові слова: логістика, логістична система, ефективність логістичних систем.

N. Khvyshchun, V. Kozubovska

THE METHODOICAL APPROACHES TO THE ESTIMATION OF EFFICIENCY OF THE LOGISTIC SYSTEMS

In the article theoretical essence research of concepts «logistic» and «logistic system» is conducted. Authorial vision of essence descriptions of the logistic system of enterprise is given and the basic methodical approaches to the efficiency estimation of the logistic systems are considered.

Keywords: logistic, logistic system, efficiency of the logistic systems.

Хвищун Н.В., Козубовская В.С.

СУЩНОСТНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА РЕГИОНАЛЬНОГО ЛОГИСТИЧЕСКОГО КЛАСТЕРУ

В статье проведено теоретическое исследование сущности понятий «логистика» и «логистическая система». Представлено авторское видение сущностной характеристики логистической системы предприятия и рассмотрены основные методические подходы к оценке эффективности логистических систем.

Ключевые слова: логистика, логистическая система, эффективность логистических систем.